

KARYS

Eina sykį | savaitę.

Kaina: 3 mėn. 10 auks.,
6 mėn. 20 auks., 12 mėn.
35 auks. Atskiri numeriai
— 80 skatlių —

Adresas: Krašto Apsau-
gos Ministerija. «Kario»
— Redakcija. —

Nr. 10 (94)

Kaunas, 1921 m., kovo mėn. 10 diena.

III metai.

Kovo 3 dieną Estai pripažino Lietuvą nepriklausoma de jure.

3-jo armijos švietėjų suva- žiavimo tvarkos projektas.

Literatūros Sk. pranešimai { mokyklos,
bendras lavinimas,
lėšos,
— kap. Steponaitis.

Kariuomenės dalių pranešimai (raštu).

Kareivių mokyklos:

Mokyklų kursas (programos, laiškai);
Mokytojų personalas — kapit. Laurinaitis.

Bendras lavinimas:

Auklėjimas — Sofija Čiurlionienė;
Sportas — k. vald. Dinelka;
Teatras, kinematografas;
Lekcijos, paskaitos, knygynai — vyr. l. Urbšys;
Kar. dalių laikraščiai — kapit. Laurinaitis.

Lekcijos:

1. Lietuvos valstybės įkūrimas;
2. Lietuvių kultūra — kun. J. Tumas;
3. Valstybės ir jų rūšys — P. Leonas;
4. Armija — gen. štabo pulk. Kleščinskas;
5. Ką duoda žmogui jo tautos nepriklausomybė — Vabalas Gudaitis;
6. Patriotizmas.

Suvažiavimo laiką, lektorius ir pranešėjus (dar nenu-
rodytus) paskelbsime kiek vėliau.

Kareivi!

Tu pamatęs ir supratus, kaip sunkus buvo ir yra mūsų tėvų, bočių ir prabočių likimas ir kokia dėl Nepriklausomybės ir būvio kova, — pirmutinis savo noru arba laikinosios vyriausybės pašauktas stojai į kar-
žygių eiles ir atstatei priešui savo krūtine. Tikrai ne-
buvo ir nėra tau baisus priešas kardas!

Nebuvo ir nėra įdomios tau žmonių - išgamų kal-
bos ir darbai, kurie įvairiausiais būdais stengėsi įkal-
binėti prisidėti prie „raudonųjų žvaigždžių“ ar „mėly-
nųjų avelių“. — Tu supratai, kad taip kalbą žmonės

yra Lietuvos išgamos, pardavikai po priedanga angelo
arba jo paveiklo. Jie tik laukia momento, kada tave,
tavo tėvus, brolius ir seseris galės padaryti vergais.

Tu jausdamas, jog visa savo gyvenimo laiką nu-
bodo tavo tėvams būti vergam ir gailėdamas jų, pasi-
stengei nors senatvėje jiems laisvesnių valandų su-
silaukti.

Tu užjauti savo brolius, seseris ir nenorėdamas,
kad jie dirbtų svetimtaučių naudai, o jų būviui ir man-
tai grėstų pavojus, kad nebūtų išminkyti sesučių dar-
želiai, nuskinta žalia rūta, — pastojai priešui kėlią.

Ištikrųjų suprato priešas tavo jam doudamas smū-
gio lauktuves! Priešui peržengus, dažnai su dėdžių pa-
gelba nustatoma ir kaitoma, demarkacijos linija tu tin-
kamai ir sąmoningai mokėjai su juo apsieiti. Žodžiu
sakant, jei daugiau būtų tėvynės ir tėvų žemės mylė-
tojų, — senai ir Nepriklausomybės kova būtų baigta.

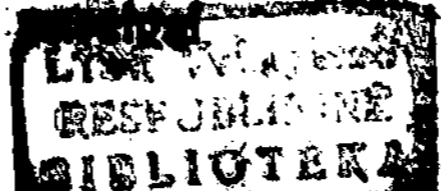
Supranta tave Lietuvos visuomenė, kokį garbingą
darbą nudirbai taip trumpu laiku, nesigailėdamas net
ir sveikatą arba gyvybę prarasti.

Yra tavo draugų, kurie tuo laiku, kada tu sto-
jai ir pasiryžęs toliau tęsti kovą su puolančiais prie-
šais, — slėpėsi nuo to jų supratimu nereikalingo ka-
riuomenės stojimo, po įvairius užkampius ir kurmių
olas...

Yra ir tokių, kurie netikėtai milicijos iš „kurmio
urvo“ išlandyti visokiais būdais stengiasi išsisukti.

Kiek žinoma Kapsų krašte (gal ir kituose kraš-
tuose) dažniausiai daro tai ūkininkaičiai. Pasitaikius
progai jiems ištrūkti, matome, kaip jie žiūri į mūsų
kariuomenę, tarnaujantį joje draugą, jo gyvenimą ir
Lietuvos Valstybę. Jie darydami taip vadinamą „dava-
dą“ — labai myli savo tėvus, nuo kurių ir skirtis negali;
kitas susiraukęs iš devynios pėtynčios „bėdavoja“ būk
didelis ligonis arba «pallegėlis» esąs. Praslinkus dviem,
trim dienom po sveikatos komisijos patikrinimo, žiū-
rėk ligonis tik užia vestuvėse, rabaksuose ir jau klau-
syk keliems susidūrus staugia iš «morčiuje katinai»!

Kareivi, pats tarnaudamas, pasistengk prisižiūrėti,
kad ir tavo draugai tarnautų; jei slapstosi ir yra su-
gautas nestojęs kariuomenės „naujokas ar pabėgęs iš
kariuomenės kareivis, sužinok ir pranešk savo Vyriausy-
bei, ar tinkamai sveikatos patikrinimo komisijos jis
yra apžiūrėtas, nubaustas ir ar nubausti jį slėpusieji
jo tėvai, giminės ir jiema panašūs. Čia atliksi piliečio

Tokiu tad būdu suspietę vienon neiširiamon bendratin visas mūsų jaunos atgimstančios Valstybės pajėgas, — lengviau baigsime ir kovą su mūsų priešais — grobuoniais.

Todel atmink, jei tarnauji ir lieji savo kraują tu, — žiūrėk, kad ir tavo draugai tarnautų!

J. Paežerietis.

Iš Kultūros ir Švietimo darbuotės.

Oro Laivynas.

1920 m. gruodžio mėn. Oro Laivyne įkurta Kultūros ir Švietimo Komisija tokiame sąstate: leitenantas Sidaravičius — pirmininkas, grandinis Pocius — vicepirmininkas, eilinis Očikas — sekretorius, leitenantas Gustaitis — išdininkas ir j. pusk. Čėsna — knygyninkas.

Visų pirmiausia komisija numatė steigti kareiviams mokyklas, vieną Linksmadvaryje, Oro ir Mokomosios eskadrilių ir štabo Oro Laivyno, o antrą Freidoje — Aviacijos parko žmonėms. Mokyklose mokslas yra pradėtas, bet dėl lėšų stokos tinkamai mokykloms vesti — j tinkamas vėžes kol kas neįėjo. Mokyklose rūpinamasi įtaisyti kareiviams skaityklos. Linksmadvario mokykloje yra mažas knygynėlis sudėtas iš 100 knygų, kurios seniau įgytos; knygos menkos vertės. Be analfabetų ir čia neapsieinama, jų yra: Freidoje — 30, Linksmadvaryje — 13. Iš gautųjų iš valdžios Kultūros ir Švietimo reikalams pinigų, nupirkta tam tikri mokymosi vadovėliai, rašymo reikmenys ir pradėta rūpintis analfabetais. Su šiek tiek suprantančiais rašyti ir skaityti, mokslas reguliariai nepradėtas. Be to, mokykloms trūksta mokytojų, lempų, stalų ir suolų, bet tikimasi greitai laiku ir ta spraga užtaisyti.

Be kasdieninio vakarais mokymo, yra suorganizuotos mokyklose vakarais savaitinės paskaitos. Be paskaitų Literatūros Skyriaus, yra skaitytos šios:

1) „Koks turi būti Lietuvos kareivis?“ — skaitė ltn. Sidaravičius.

2) „Šis tas iš Aviacijos“, su tam pritaikytais paveikslų rodymais — ltn. Gudaitis.

3) „Lietuvos politinė padėtis“ — ltn. Sidlauskas.

4) „Augalų pasaulis“ — ltn. Babilius.

Iš pasilinksminimo srities visa tik, kad š. m. sausio mėn. 23 d. surengtas vienas šokių vakarėlis.

Matoma, kad Oro Laivynas švietimo svarbą taip pat suprato, bet tik reikėtų truputį pasimiklinti, nes laikas yra brangus ir neįaučiam, kaip jis slenka ir kiekviena veltui praleistoji minutė, ateityje žymiai atsilieps ne tik j kareivį analfabetą, bet ir šiek tiek suprantantį rašyti bei skaityti.

Vilkaviškio miesto ir apskrities Komendantūra.

1920 m. gruodžio mėn. pabaigoje Vilkaviškio Komendantūros komandos kareivių tarpe susikūrė Kultūros ir Švietimo komisija tokiame sąstate: būrininkas L. Dumčius — pirmininkas, skyrininkas J. Venclovas ir eilinis P. Lašas — nariai. Š. m. sausio mėn. 10 dieną Komisija suskaitė Komendantūros analfabetų skaičių, kuriame 25 žm. Komisija kreipė domėsi j kareivių mokymą, o itin analfabetes. Negavus tam darbui iš valdžios lėšų, kareiviai patys savo lėšomis pirkė komisijos nurodytus mokymosi vadovėlius ir kasdien nuo 14—17 val. Komisijos prižiūrimi tęsia mokslą tokioje tvarkoje: vieną (3 val. p. p.) valandą — laikraščių ir knygų skaitymas, vieną, t. y. 4 v. p. p. — iš elementorių skaitymas ir vieną t. y. 5 val. p. p. — rašymo mokymas.

Be to, Komendantūra turi savo kareivių knygyną 146 knygų skaičiuje, kurį praėjusiais metais paaukojo Vilkaviškio moterų komitetas.

Matyti, Vilkaviškio Komendantūros Kultūros ir Švietimo komisija nėra atsilikus švietimo srity, bet daug dar reikalinga iš jos, įstoti j tikras švietimo darbo vėžes...

Seinų apskrities Komendantūra.

Kas padaryta Seinų apskrities Komendantūros kareivių švietimo darbe, — maža kas galima pranešti. Iš

J. Kvietkas.

Lenkų sumišimas.

Vieną naktį ties mūsų kuopos baru lenkų linijoj įvyko keistas ir nepaprastas dalykas. Apie dešimtą valandą nakties, iškilo kažkoki mums visai nesuprantama, bet smarki kova. Tai kovai prasidėjus mes manėme, jog mus lenkai puola ir prisirengėm juos sustikti, — bet prie mūsų nesiartino. Naktis buvo labai tamsi. Dar manėme, kad gal mūsų kai kurios kaimynės dalies žvalgyba susidūrė su lenkais. Bet esant mūsų linijoj telefonų ir gyvo dalių tarp savęs susisiekimo geriams ryšiams, vadai sužinojo, kad šiame bare jokių mūsų žvalgybų nesiūsta. Aišku buvo, kad legioninkai tarp savęs pešasi.

Pešėsi karštai: po trumpo smarkaus šautuvų susišaudymo, susimetė kautis, durtuvais. Šauksmų nei valio, nei hura nebuvo. Gal naujos rūšies kovai nežinojo kokį obalsį vartoti. Pusvalandį kovėsi nutilo. Spėjome, kad lenkai iš čia pasitraukė.

Patekėjus mėnesiui ir pasidarius kiek šviesiau buvo siūsta mūsų kuopos žvalgai ištirti tikrą atsitikimo padėtį, kurie po valandos sugrižo ir parsinešė su savim vieną sužeistą kojon lenkų oficerį, kuris ir atpasakojo tą kovą.

— Vakara iš viršaus mums buvo pranešta, — kalbėjo tas oficerius, — kad šią naktį mus rengiasi lietuviai atiti. Mūsų jėgų čia buvo nelabai daug ir mes nesi-

tikėdami, kad jės išlaikytų jūsų puolimą, buvom labai tuo susirūpinę.

Tą vakarą mus, kuopų vadus, pasikvietė pas save j štabą bataliono vadas pasitarti tuo reikalu. Aš, laikinai palikęs savo kuopą savo padėjėui podporučikui, nuvykau j bataliono štabą, kuris buvo pusvarsty nuo mūsų už raisto surūkusioj linų jaujoj. Štabe radau be batal. vado ir jo adjutanto jau du atėjusiu kuopų vadus, o vėliau atėjo dar vienas. Šios jaujos Štabo sienos ir lubos buvo apdengtos eile suodžių ir buvo drėgnos. Prie sienos stovėjo du kaimiški sukrypę stalai, ant kurių degė po vieną žvakę, silpna mirksinčia šviesa menkai apšviesdamos vidų. Vienas stalas buvo netvarkingai užverstas popieriais, prie kurio sedėjo adjutantas ir krimsdamas paišiuoką žiūrėjo žemėlapiu. Ant kito stalo stovėjo telefono aparatas, pora kažkokių dėželių, kampelis juodos duonos ir du pilni stiklai arbatos, kuri šalo niekienu negerinama. Bataliono vadas nelygiu žingsniu vaikštinėjo po ankštą duobėtą aslą. Jautėsi visur įtempto rimtumo.

— Ponai vadai! — prakalbėjo bataliono vadas. — Mus šianakt ketina pulti lietuviai. Jie narsūs, mes čia silpni, nepergausūs... Bet mums įsakyta žūtbūt išlaikyti pozicijas. Aš prašiau paramos ir jos mums duos, tik nežinia ar suskubs ji prieš lietuvių puolimą pas mus atvykti.

Suskambėjo telefonas. Bataliono vadas paėmė trubele klausyti.

priežasties nenormalių Komendantūros gyvenimo sąlygų, nėra čia įkurta nė Kultūros ir Švietimo komisijos, nes kuone visą mūsų su lenkais laiką, Komendantūra buvo įtemptoje kaip iš lenkų krašto, taip ir iš vidaus atmosferoje...

Paskaitų, vakarų, koncertų ir pasilinksminimų komendantūros kareivių įėjomis suruošta nebuvo.

Analfabetų skaičiuje dabartiniu laiku yra 13 žmonių. Ar jie mokosi skaityti ir rašyti—nežinia.

Žinoma, daug ką iš Selaų apskrities Komendantūros švietimo darbo srities norėti negalima, bet laikui pakitėjus, tikimasi, kad ir čia švietimo darbas neilks užmirštasi...

Mažeikių m. ir apskrities Komendantūra.

Čia švietimo darbas pradėtas 1920 m. Gegužės mėnesyje. Visų pirmausia kreipiama buvo dėmesio į kareivių mokymą rašyti, skaityti, skaičiuoti ir šį tą paaiškinti jiems iš geografijos ir Lietuvos istorijos mokslų. Analfabetų tuo laikų buvo 29 žmonės, kurie baigiant 1920 m. visi jau galėjo pusėtinai rašyti ir skaityti. Per tą metų pusmetį padaryta 113 pamokų, dėstant: lietuvių kalbą, Lietuvos istoriją, geografiją ir aritmetiką.

Laikė 1920 m. komendantūros kariai surengė 3 vakarėlius, kurių įplaukomis tęsiamas švietimo darbas ir įrengtas Kom-ros kareiviams nemažas knygynėlis, sudėtas iš 500 didesnių ir mažesnių knygų—knygelių.

1920 m. gale komendantūroje įvyko kareivių atmainos ir išvyko iš Kultūros ir Švietimo komisijos sąstato narys Vyr. leiten. Bužinskas, dėl kurių priežasčių ir švietimo darbas buvo sustabdytas.

Nuo 1921 m. Sausio mėn. Kultūros ir Švietimo komisiją sudaro: Kapitonas Šlepetys—pirmininkas, vyresn. puskar. Meškauskas, vyr. rašt. Jonauskas ir gimnazijos mokytoja Šepetienė—nariai. Darbas tęsiamas toliau.

Pravartu, kad kitos Kultūros ir Švietimo komisijos kreiptu ypatingo dėmesio į analfabetų mokymą. Yra žmonių, kurie sako, būk analfabetai rašyti ar skai-

tyti išmokyti negalima. Netiesai Tebūva šis Mažeikių m. ir apskr. komendantūros Kultūros ir Švietimo komisijos pranešimas pavyzdžiu kitoms dalims ir o ypač taip manančioms.

Laimingos Mažeikių m. ir apskr. kom-ros Kultūros ir Švietimo komisijai tolimesnės darbuotės!

J. A.

(B. d.)

Ar tai reikalinga?

Ar tai reikalinga? Toks klausimas kutena kiekvieno žmogaus sielą, nes kiekvienas sveikai galvodamas, prieš padirbsiant kokį nors darbą tam klausimui duoda pirmą vietą. Taip ir turėtų būti. Jog ir mes kariai kovodami su savo Tėvynės priešais, jau išanksto numatome ir įkalnojame tą klausimą. Tuomet suspradami, ne tik savo, bet ir visos mūsų tautos reikala, nugalėti priešui įtempiame visas netik proto, bet ir fizinės pajėgas, (žiūrint kokia pajėga reikalingiausia). Pajėga kartais būdama ir didelė, neturi tokios svarbos, kaip dažnai manoma. Tat, kad tos pajėgos didybė atsakytų jos galybei, reikia tam tikrų priemonių, kurios ją sustiprintų, bet nedemoralizuotų. Galinga kariuomenė yra tada, kai joje yra pavyzdinga drausmė ir ji turi pakankamai geriausios rūšies ginklų. To viso mums rodos pakanka. Tat čia svarbu, kaip tai visą išlaikyti. Tam reikia sumaningumo. O sumaningumas bus tada, kai, mes vadovausimės sveiku, blaivu protu.

Deja, šiuo tarpu ginklams ilsint, mes kariai pradėjome visiškai savo protą mainyti kepta bulve—pradėjome, galvatrukčiais skęsti „samagone“, kortose ir paleistuvystėje. Nė maž nelipame tomis kopėčiomis aukštyn, kurias mums brangioji jau lietuvių knyga gana puikiai pagamina ir dėl kurios tiek daug darbuotasi. Mes pradedame užmiršti mūsų žuvusiųjų brolių pasiaukojimą dėl knygos. Mes nebenorime branginti tos brangios dovanos, kuri yra prakilnumo šaltinis.

— Iš penktos kuopos?.. — telefonu klausė vadas ir pasižiūrėjo į mane, kaip į tos kuopos vadą.—Pasirodė priešas?.. Eina į jus?.. žūtbūt laikykitės... Greit atsiųsiu paramos... — ir padėjo trūbelę.

— Į jūsų kuopą eina lietuviai, — žymiai sumišęs kalbėjo man b-no vadas. — Vykite greičiau į kuopą ir, kas ten būtų, visomis priemonėmis pasistenkite juos atremti. Ir jūs, ponai vadai, — kreipėsi jis į visus, — greičiau į savo vietas. Jūsų visų prilevė sulaukyti, atmušti priešo puolimą ligi ateis parama. Palaikykite mūsų pakelto ginklo garbę... Eikite!

Aš su savo pasiuntiniu bėgte leidausi į savo kuopą. Kareiviai apkase neramiai stovėjo savo vietose. Aš juos ėmiau drąsinti, paoficiariams davinėjau įsakymus, nurodymus.

Priešais girdėjosi bruzdėjimas, daugumos kojų žingsnių trempimas. Mano kareiviai nervingai žiūrėdami tai priešo pusėn, tai į mane spaudė rankose šautuvus. Priešo artinimasis girdėjosi vis arčiau ir arčiau. Mano kareiviai baimė neišlaikė: supoškė kėli žūviai, o čia ir reikėjo tik pradžios ir sutratėjo šaudyti visi kareiviai. Priešas atsakė tuo pat: išleidus raketa pasirodė prieš mus už kokio 100 žingsnių einanti į mus kareiviai, sužibo jų rankose ant šautuvų durtuvai.

— Chłopcyl — sušukau, — durtuvus prie šautuvų, pirmyn!

Ir pasileidom su durtuvais į puolantį priešą. Susikirtom... Plaukai ant galvos šiaušias tai prisimenant. Nakties tamsoje nebuvo girdėti žodžių, nebuvo galima žiūrėti savo priešą, prieš kurį stoji į dvikovą, matėsi tik šnypščianti tamsūs siluetai, girdėjosi durtuvų kirčių dūrimų pukštėjimai, sužeistųjų dėjavimai... Viens antrą duria, kerta, abudu griūva žemėn ir ten kraujuose raičiodamiesi susimeta glėbin, griebia už gerklės, viens antrą dantimis kramto, miršta... Aš keletą žaizdu gavau į rankas, sunkiau sužeidė koją... — baigė kalbėti sužeistas lenkų oficeris.

Švintant mes nuėjom pirmyn, nes lenkai po nakties mūsų iš savo apkasų išnyko. Prieš jų apkasus radome nuklotą lauką lavonais ir sužeistais. Jų buvo į pora šimtų...

Iš sužeistųjų kalbų paaiškėjo, kad čia susipešė iš abiejų pusių būdami lenkai per didelę klaidą. Buvo taip:

Visą dieną, ypač vakarą ėjo žinios, kad lietuviai čia lenkus pulsia. Dėl to jiems pagelbai buvo siūsta kareivių kuopa, kurie nakties tamsoje netyčiomis pradėjo pro retas savo sargybas ir paklydę vaikščiojo ten arti jų apkasų. Įbauginti lietuvių žadamu puolimu lenkai, nervingai stovėjo apkasuose ir pajutę iš lietuvių pusės artinančius jų link, netvėrė baimės ir atidengė ugnį. Anie atsiliepė tuopat, nes, būdami paklydę manė, kad tai lietuviai juos apšaudė. Susirėmė dur-

Paziūrėkime, kiek žalos daro mums tos trys klau-
rymės, į kurias šiandiena grimsta žymus mūsų skaičius.
Apsidairykime ir pasiklausykime, jog dabar yra dau-
giau sužeistų (gulinčių ligoninėje) dėl girtuokybės,
kortų ir paleistuvybės, kaip kad kariaujant. Kas dabar
atsitinka, jau pradeda skelbti ne tik įsakymai, bet ir
laikraščiai jau rašo. Tai jau nebemalonus apsireiški-
mas. Ar tas nežemina mūsų pačių karių ir visos
Tautos vardo? Ar tai reikalinga mūsų kariuomenei?
Pasidavimas ir smukimas į tą kiauromę pastaruoju laiku
pasiekė biauiaus laipsnio. Tą bėdą, į kurią akiai žen-
gia daugelis mūsų brolių karių reikia panaikinti. Rim-
tai reikia pažvelgti į jos vaisius.

Kovų laike, kaip samagonas, taip ir kortos bei
paleistuvybė neturėjo tokios plačios dirvos, kaip da-
bar. Dar negalas, tos ydos kas kartą pasigauna vis
naujų aukų savo glėbin; o kas svarbiausia, silpnina ir
demoralizuoja mūsų jėgas, kurias kaip tik reikėtų stip-
rinti pavasariui.

Tat įsidėmėkime, jog mus tvirtus ir galingus pada-
rys ne samagonas, kuris iš žmogaus kvailą gyvulį pa-
daro ne kortos, kurias pamėgęs karys savo pareigas
užmiršta ir ne paleistuvavimas, kai neberūpi niekas
kita, kaip kūno geiduliai. Bet knyga, kuri to viso šal-
tinis, kas mus, karius, daro prakilnius ir galingus.

Dar atsiminkime ir tai, jog mūsų ginklai ilsis Tu-
rėkim vilties, kad dar juos reikės, o gal nebetrukus
pakelti ir taikinti vėl į tą ilgąją nosį, kuri tebeknisa
mūsų tautos pamatą ir pakėlus kalaviją nuleisti ant to
nevidono sprando, kuris mėgins Vilniuje sau lizdą su-
sikurti ir kuris lies mūsų šventą žemelę.

J. Vyr-Ventaitis.

„Iš ten“.

Kauno stotyje sustojo, ką tik atvykęs Šiaulių trau-
klinys. Mano domėsi atkreipė į save būrelis žmonių,
kurių paviršutinė išvaizda buvo baisi ir darė liūdną
įspūdį. Jų buvo penki—trys vyrai ir dvi moteri.

tuvais ir po keliolikos minučių išsizudę dvi kuopos
kraujuose gulėjo. Iš dviejų kuopų likę tik keliolika
legioninkų, kurie, abiejų kuopų drauge nubėgo lenkų
pozicijų užpakalin.

Kada apie visa tai draugų tarpe kalbėjome vienas
kareivis tokią nuomonę pasakė: kas neteisingai sveti-
mo grobti ranką ištiesė, tam mūsų senų girių laumės
takus suklaidino.

Tiroliaus mergaitė.

(Iš Dikenso raštų).

Aplink Bodeno ežerą kyšo aukšti kalnai iš uolos.
Ežero vandenyje atsimuša šviesios žvaigždės ir kiek-
vienas dangaus debesėlis.

Vidurnaktis. Dangus žiūri į ežerą ir miegantį mie-
stą, puikų Bregencą, kur stovi pas ežerą, ant Tiro-
liaus kranto. Senas tas miestas: tūkstantį metų stovi
jis pas ežerą.

Nuo amžių jo bokštų ir sienų šešėlis puola ant
aplinkinių uolų. Kas arti gyvena, visi žino, kaip vieną
naktį, prieš tris šimtus metų, buvo išgelbėtas Bregen-
co miestas.

Nuvarginti, išblanę jų liesi veidai, turtingi mo-
terų rūbai, pilki švarkai ir tamsiai raudonos spalvos
vyrų veltiniai, aiškiai rodė iš kur jie važiuoja.

Tai buvo tremtiniai „iš ten“—iš Sovietų Rusijos.
Aš prisiartinau ir ėmiau atsidėjęs žiūrėti.

Pamatęs atkreiptą į save mano žvilgsnį, vienas iš
keleivių staiga išsigandęs tylomis pasakė ką tai kitam,
tas toliau ir visas jų būrelis, skubiai surinkęs savo
kelionės daiktus, pasikėlė iš vietos praslinko, lyg no-
rėdami būti nepastebėti, šalia manęs ir skubiai įėjo
į kl. salėn.

Aš supratau. Tie žmonės įgąsdinti Sovietų „de-
mokratinės tvarkos valdovų“, ypatingų komisijų, at-
skirų „proletarinės Rusijos valdininkų“, visokių agen-
tų, šnipų, tiesiog bijo manęs.

Taip, — jie buvo „iš ten“. Praslinkus pusvalan-
džiui, aš įėjau į klasės salėn, ir apsidairęs pamačiau
visus savo keleivius už stalo — jie valgė. Vienam iš
jų stovėjo paduotas stiklas arbatos ir užkandžiui bal-
ta duona. Bet jis nevalgė. Ir tik nuvargusiomis, liūd-
nomis akimis žiūrėjo į valgi.

Prisiartinęs prie jų—paklausiau iš kur jie važiuo-
ja, bene iš Rusijos?

Tada, vienas iš keleivių, nubalęs, išsigandęs, pa-
sikėlė iš vietos ir drebančiu balsu pradėjo man aiš-
kinti, kad jie tikrai esą tremtiniai, važiuoja iš Petrapi-
lio, asmens liūdymai, pasai tikrai pas juos yra, jie
esą ne bolševikai, o tikri lietuviai, ir jei jis jiems ne-
tiki, tai gali įsitikinti tokiose tai firmose, bankuose,
kaip jie ten gyveno ir kaip juos persekiojo Sovietų
valdžia. Su vargu pavyko man juos nuraminti ir įti-
kinti, kad aš nesu joks žvalgybos agentas, su milicija
neturiu jokių ryšių, esu spaudos dalies darbininkas ir
visai nemanau jų tyrinėti ir persekioti.

Jiems nusiraminus, aš pradėjau klausinėti jų, apie
tą tolimą Petrapijį, apie kurį pasakojama taip daug
visokių baisenybių, kur kiekvieną žingsnį persekioja,
kankina žmogaus sielą ir kūną.

Tada prabilo viena iš moterų. Kurtus, bet malon-
us jos balsas, veltiniai ir stambūs auskarai ausyse,
kaip tai keistai atrodė šviesioje stoties salėje.

Išėjo ieškoti sau duonos, toli nuo tėvynės ir gi-
minių, neturtinga Tiroliaus mergaitė. Atvykus į Švei-
carijos kalnus, ji tenai tarnavo, ir palengvėle išdilo
jos širdyje tėvynės atminimas.

Geriems ponams tarnavo, tarnavo iš tikros šir-
dies ir teisingai. Ji priprato prie šveicarų: šie buvo
jai kaip savi žmonės. Ir kai ji gindavo bandą į kal-
nus, jau nebežiūrėdavo į tą kraštą, kur Bregenco mie-
stas stovi.

Jau ji nebedūsauja, nebeatsimena Bregenco, už-
miršo savo tėvyne—Tirolį; jau neberūpi jai žinios
apie Austrijos kovas; jau kaskart vis ramiau palieka
naujoje tėvyneje.

Taip ejo jos gyvenimas ramioje Šveicarijos pa-
kalnėje. Netikėtai pasklydo baises gandas apie artimą
nelaimę—karą. Javai stovi laukuose nevalyti. Žmonės
nuolat renkasi į kuopas ir kažin apie ką vis kalba,
rėkia. Vyrai rūstūs: vaikščioja akis žemyn nuleidę,
veidai jų apsiblausę. Moterys, baimės pilnos, kažin ką
tarp savęs šneka—ir joms darbas dabar neberūpi; val-
kai net į lauką palakstyti bijosi išbėgti.

Vyrai visi lauke susirinko; pas juos atėjo iš arti-
miausio miesto dar koki nepažįstami žmonės; karštai
jie kalba ir su baimė žiūri į ežerą.

Pavakare jie vėl susirinko; jau drąsesni, jau ne-
abejoja. Paežerėj girdėti jų riksmas. Pasirodė virši-

Ji tarė:

— Petrapilis mire. Tas miestas, kuriuo didžiąsiai kada visa Rusija, nustojo savo senovės išvaizdos. 1/2 milijono jo gyventojų, kaip užvėtytų žvėrelių, slapstosi savo butuose nuo įvirtusių jūrininkų, raudonarmiečių ir kitų visokių asmenų, darančių visokias kratas ir rekvizicijas. Kratos daromos naktimis. Vėlai 3—4 valandą išgirsti smarkų beldimą į duris, nes elektros skambučiai senai pakliūvo Sovietų valdžios žinion. Įsibrovę butan, ieško, verčia ir ima viską: pinigus, brangenybes, indus, baldus, baltinius, drapanas, miltus, kruopas, cukrų, žodžiu viską, kas jiems gali būti naudinga ar nenaudinga.

Areštai, mirties bausmės, tai kasdieniniai apsi-reiškimai.

Viešbučių nėra visai. Žmogus atvažiuojęs į Sovietų sostinę, gali mirti gatvėje badu, kol negausi iš kažin kokio komiteto orderį šaltam, be šviesos butui ir blanką į Sovietų valgyklą, kur duoda tokį valgį, kaip štai: barščius iš avižų ir t. t.

Petrapily tarnauja visi. Senobiniai pasai pamainyti darbo knygutėmis, kuriose aiškiai pažymėta, kad asmens, netarnaują kokiose nors valdžios įstaigose, laikomi buržuojais—dykaduoniais, turi būti teisiama ir priverčiamai varomi darban.

Prekyba ir pramonė labai silpna. Praėjusiais metais pramonė buvo vedama tikrai centralizacijoje Urale. Dono gi baseinas buvo paverstas karo lauku ir darbas ten nebuvo varomas. Šiais gi metais, darant sutartis ir užmezgus ryšius su kitų šalių kapitalistais, Rusijoje pramonė turi pagerėti.

Prekyba draudžiama visai. Sankrovos ir sandėliai uždaryti. Degtukai ir tie neparduodami laisvai, bet gaunami tikrai iš kortelių, po vieną dėžutę mėnesiui. Žinoma, randasi žmonės, kurie nebijodami mirties, bando prekiauti slapta. Rusijoje paprastai neuždirbi nieko, arba uždirbi dešimtimis milijonų mėnesiui. Bet tokius spekuliantus tik spėja sugauti, tuoj bematant sušaudo.

Kai bolševikų kariuomenė,—pasakojo toliau mano keleiviai,—ji randasi tokioje padėtyje, kurioje sun-

ku ją pavadinti kariuomenė. Kariai raudonarmiečiai apsiavę vyžomis arba visai basi. Vilki suplyšusiais šinellais, o dauguma ir tų neturi. Verčiami klausyti tikrai spėkos, nes žino, kad už mažiausią pasipriešinimą bus baudžiami mirtimi, ir užtai akiai pildo valdžios įsakymus.

— Rusų armijos valdininkai visi kyšių ėmėjai, dauguma iš jų karieristai, gyvena tik tai dienai ir savo naudai. Apsivilkę jie ir jų šeimynos brangiais rūbais, nors kiekvienas iš jų aiškiai žino, kad už kokį nors menkėkį jie bus sušaudyti.

Stabuose darbuojasi senovės Rusų karininkai, už žiaip samdomi, didelėje politinių komisarių priežiūroje.

— Gyvybės nėra, ji mirė, — liūdnai baigė savo pasakojimą keleivė.

— Kaip gi jums pavyko išsprukti iš „ten“?— paklausiau jų.

— Kaip tik Lietuvos Pasiuntinybė atvyko Maskvon, mes nutarėm ir nusluntėm vieną iš mūsų tarpo su prašymu paleisti mus iš Rusų valdinybės ir įrašyti į Lietuvos.

— Kadangi mes anksčiau buvome Lietuvos piliečiai, mūsų prašymą veikia išpildė.

— Mes gavome iš tremtinių Komiteto lapellus ir neilgal trukus, leidimus iš sovietų valdžios važiuoti tremtinių ešalonė.

— Ligi latvių sienos važiuojome prekių vagonuose, taip vadin. „tepluškosė“. Paskutinėj stotyj dar kartą mus apkratė, ir štai mes po pusės mėnesio kelionės atsidūrėme čia, toje šalyje, kur mūsų nesuima už tai, kad valgome baltą duoną ir nešaudu už tai, kad keikiame Sovietų Rusus, jos valdovus, komisarus ir kitus panašius, nesena virtusius pragaro asmenimis.

— Ar daug lietuvių tremtinių grįžta iš Rusijos?— paklausiau jo.

— Matote, tamsta, — atsakė man keleivis,— Rusuose lietuvių yra dar gana daug. Paštas gi veikia labai blogai. Telegrafu naudotis pašaliniam žmonėms visai uždrausta. Išimty daroma tikrai kam nors mirus. Ir tokiam atsitikime, kad gavus leidimą telegrafuoti, reikia rūpintis kokia pusantro mėnesio telegra-

ninkas stikline nešinas ir balsu sušuko: „Gersime už mūsų priešų prapultį! Prakeikti jie. Štai jau temsta ir rytoj, kai ims aušti, Bregencas bus mūsų rankose“.

Ant moterų veidų matyti baimė ir pasididžiavimas. Tiroliaus mergaitės apmirė širdis.

Mato ji iš tolo gimtąjį savo kraštą — Bregenco miestą; matyti jo bokštai. Neturi ji čia bičiulių, draugų; vieni tik jos tėvynės priešai! Pabudo joje jaunos dienos, atsiminė pažįstamus žmones, kuriuos buvo dėl duonos pametusi; skamba ausyse tėvynės dainos, kurias buvo girdėjusi Tiroliaus kalnuose.

Nieko ji dabar negirdi, nors aplinkui balsus rikšmas. Nemato ji daugiau žalių Šveicarijos pakalnių, jai akyse tikrai gimtinės miestas stovi. Ir nepažįstamas jai balsas, tarytum sako:

— „Elk, išgelbėk Bregencą, pranešk apie nelaimę“.

Skubina ji, bėga greitai. Štai arklidė: ji išsiveda geriausią žirgą, jos pačios augintą; jis neša ją į tėviškę.

Greitai lekia ji: nebematyti žalių pakalnių, ir miškelis pasiliko toli. Priešais užia šniokščia upė, putoja vilnys. Ko gi sustojo? Ko ji laukia? Ar debesy per tas vilnis ją perneš?

Greitai! Ko čia gaisuoti! Bokšte laikrodis jau išmušė vienuolika. „Dieve! Išgelbėk Bregencą, sutram-

dyki vilnis!“—meldžiasi mergaitė. Bet upė dar labiau putoja, muša vilnys. Mergaitė leidžia arkli; arklys šoka upėn, skiria piršimis vandenį, drąsiai plaukia, ima si su vilnimis; štai sužibo ir gimtojo miesto žiburiai. Bet krantas status ir aukštas; arklys iš baimės prunkščia; mergaitė įsikabino arkliui į karčius; jis drąsiai šoka priešais ir akies mirksniu ją išneša ant kranto.

Ir lekia ji prie aukštų Bregenco sienų; štai jau vartai, o bokšte muša dvylika. Ji sukliko. Jos balsan išėjo kareiviai, patyrė apie nelaimę. Sustojo su ginklais ant miesto sienų, ir auštant priešai buvo atmušti.

Ir Tiroliaus mergaitė, išgelbėjusi tėvynę, įgijo amžiną garbę.

Nuo to laiko praslinko jau trys šimtai metų; ant kalnelio stovi paminklas tai drąsiai mergaitėi. Ir kasnakt sargas, apeidamas miestą, šaukia: „devynios“ — „dešimtis“ — „vienuolika“, tik nešaukia „dvylika“, „Dvylikos“ vietoje Tiroliaus mergaitės vardą jis tarią garsingai.

to įstaigų. Telegramos eina nemažiau kaip 15 dienų. Be to, asmuo, kuriam siunčiama telegrama, vėl turi rūpintis pusę mėnesio ją gauti. Taip, kad duota žinia užtrunka visą mėnesį, o būna ir taip, kad visai dingsta.

Aš pažvelgiau į visą būrelį. Be mano pasakotojo, miegojo visi. Miegojo ir sunkiai kvėpavo. Sunkus, pergyventų skausmų sapnas užmerkė jų nuvargusias blakstienas.

Aš atsikėliau, atsisveikinau ir taręs ačiu mano pasakotojui, išėjau iš stoties, slėgiamas sunkių minčių. Mano akyse stovėjo ateivių iš to pasaulio paveikslas, kuris turėjo priminti mums tas kančias, kurias pergyvena milijonai žmonių, laisvoji šaly diktatūros prolektariato, socialistinės darb. sovietų respublikos.

A. Rogovas.

Kaunas. 22.2.1921.

Apie mobilizuotų puskarininkių paleidimą.

Man jau senai buvo mintyje rašyti dėl to dalyko, bet vis susilaikiau, kad kas nepamanytų, kad rašau vien tik besirūpindamas apie save arba norėdamas kritikuoti. Bet, kad lig šiol niekas nieko nerašė, tai vis tiek nutariau rašyti.

Kariuomenės įsakymu Nr. 2 š.m. sausio mėn. 4 d. pusė mobilizuotų puskarininkių Vadų nuožūra nuo vasario 1 d. paleidžiama neaprežtam laikui atostogoms. Likusieji bus leidžiami nuo kovo 1 d.

Visus paleis be algos ir pašalpos iš Valdžios, taip jau ir daroma.

Puskarininkių mobilizacija, kuri, kaip, žinoma, buvo susidėjusių aplinkybių pagaminta, nepraeis be žalos kai kuriems tarnavusiems, pavyzdžiui visuomenės įstaigų tarnautojams, kurie vietas ir darbus turėjo užleisti kitiems išeidami į kariuomenę, paleistiems gi grįžti į savo vietas nėra dar įsakymų. Tie ką turi savo ūkį, namus, ar turtingus tėvus bei gimines galės ten keliauti ir paviešėti, kol susiras atitinkamus darbus. Bet aš turiu omenyje tuos ką jokios prieglaudos neturi ir iš 1-mos jų paleidimo dienos reikės ieškoti darbo ir vietos kas nevisados sekasi greitai susirasti, ypač tinkamomis gyvent sąlygomis.

Jei jau ir rastųsi tokių laimingų, kurie greit susiras darbus ir tai dar bėdos nesibaigia, nes reikalinga tuoju kambarį nusisamdyti ir visą mėnesį maitintis, kol gausi pirmą algą.

Iš ko? Kaip? Pinigų aš nemanau, kad kas susitaupyti kariuomenėje betarnaudamas. Štai kokios perspektyvos prieš akis.

Mane tokios atostogos kol kas dar visai nevilioja ben tol, kol žinosiu, kad manes laukia naujas užsiėmimas duotas progos gyventi. Kur pirmiau dirbau toji įstaiga jau likviduojama ir lieku be vilties ten sugrįžti, gyventi gi iš savęs iš pirmos paleidimo dienos. Bet ne aš vienas toks ponas; žinau, kad randasi ir daugiau tokių, todėl tik tuo klausimu ir rašau.

Šio mano rašynėlo tikslas atkaupti demobilizacijos tvarkytojų dėmesį, kad pamąstytų apie visokią padėtį ir kad kartais patarnavusius vyrus nepaleistų gatvėn be vietos, be darbo ir be duonos. Tokiame atsitikime, man rodosi, turėtų būti kas tokio padaryta, kad ne kitaip tai nors leisti pasilikti dalyse, kol susirastų tinkamą vietą.

Vyr. pusk. A. Kriaučiūnas.

Lietuvių karių Rumunų fronte organizacijos apžvalga.

(6 Nr. tęsinys).

Lapkričio 2 d.

Atidarius posėdį, paskelbta ir priimta tokia dienotvarkė: a) „Karininkų Sąjungos“ įstatai, b) rinkimai dviejų atstovų nuo Rumunų fronto į „Liet. Karin. Sąjungos“ Centralinį Komitetą, c) rinkimai Pildomojo Lietuvių Rumunų fronto Komiteto, d) Organizavimo vietose ir e) Lietuvos klausimas.

Vice pirmininkas Žilinskas skaito „Lietuvių Karin. Sąjungos“ įstatus, išdirbtus Pirmojo Lietuvių Karin. Suvažiavimo.

Pirmininkas Kaunas klausia: „Ar neturi kas ką pridėti prie šių įstatų, ar paašškinti arba pataisyti?“

Babilius aiškina: „Kadangi Lietuvoje gyvena be Lietuvos ir kiti piliečiai: gudai, lenkai, žydai ir kiti, kuriems, kaip piliečiams taip pat rupi šviesi Lietuvos ateitis, dėl ko reikia duoti ir jiems progos darbuotis ir kovoti su mumis petys į petį dėl Lietuvos nepriklausomybės. Mes tai kovai turim mobilizuoti visas spēkas ir dėl to tikiuos, kad draugai, suprasdami svarbumą šio momento, priims tą pataisą“.

Butėnas—„Kadangi Lietuvoje yra Lietuvos, nemo-kančių lietuviškai, bet kurie gina Lietuvos reikalus taip kaip mes, dėl to tokiems reikia duoti progos įstoti ir į mūsų Sąjungą ir dėl to reikia priimti siūlomą pataisą“.

Bliūdžius—„Priėmę siūlomą pataisą, mes atidarysime vartus lenkam ir žydams, kurie naudodamies ta proga, prisigrūs į mūsų Sąjungą, ir ji pavirs iš lietuviškos žydiška arba lenkiška, kaip matome išdavus lenkų legionuose: lenkai leido įstoti į savo legionus žydams ir dabar jų tiek prisigrūdo, kad patys lenkai sako: „dabar mūsų legionai ne lenkiški, bet žydiški“. Tai gi kad ir su mumis tai neatsitiktų“.

Babilius—„Draugai! man rodos, mums nėra ko bijoti tokio atsitikimo, nes mes priimdami šią pataisą neatfadarome vartų visiems žydams ir lenkam, bet tik-tai leidžiame šių tautų Lietuvos piliečiams darbuotis su mumis Lietuvos gerovei. Mes neturim jokio pamato bijoti, būdami dauguma savo tėvynėje, jokios mažumos, ir minties neturim leisti, kad ji koku nors būdu galėtų paimti ant mūsų viršų.“

Jeigu jau mes to bijome, tai nėra ko mums kalbėti ir apie Lietuvos nepriklausomybę.

Be to aš tikiu, kad ši pataisa bus priimta II vsuotiname Liet. Karin. Suvažiavime.

Prie 18 § „Liet. Karin. Sąj.“ įstatų buvo pasiūlyta ši pataisa: „Kiekviena kuopa turi siuntinėti kas mėnuo nemažiau kaip 1/3 pajamų aukštesnei šios organizacijos įstaigai“.

Abi pataisos priimtose, beveik vienu balsu.

Einant prie rinkimų dviejų narių į Centralinį Komitetą „Liet. Kar. Sąjung.“, išstatyta kandidatų: jų tarpe: A. Babilius, Žilinskas, Vitkauskas, Juknevičius, Striaukas, Šlėnys ir kiti.

Geriau susipažinti su siūlomais kandidatais įneštas sumanymas, kuris tapo priimtas, kad kiekvienas kandidatas praneštų apie savo visuomeninį darbavimos, kokio mokslo ir kokių maždaug laikosi idėjų, arba kaip mano darbuotis ateity.

Šiuo klausimu kalbėjo 25 atstovai, tarp kurių Pučiulevičius apie rinkimų į Centro Kom. svarbumą, Kalnelis ir Urlikas, kad renkamieji nariai būtų darbingi.

Renkant slaptu balsavimu tapo šrinkti: Babilius 34 balsais ir Žilinskas 25 bals. Juknevičius, gavęs ty-mų stažiu balsų (24 b.), pripažintas kandidatu.

Rišant organizacijos klausimą, taip gi kalbėjo labai daug atstovų, bet kadangi jie neišpildė šio suvažiavimo nutarimo «užrašyti savo įžymesnes kalbas» tai dabar ir negaliu to visko gerai prisiminti, tik žinau, kad karininkui Žilinskui išaiškinus mūsų karių organizacijos reikalingumą ir tikslus šiame fronte, buvo išrinktas „Lietuvių Karių Rumūnų fronto Vykdomasai Komitetas“: Babilius 41 bal., Žilinskas 38 bal., Juknevičius 36 bal., Draugelis Bron. 26 bal. ir Vitkauskas 26 bal.; kandidatais: Šleinys—25, Sabalis—15, Krikūnas—13, Kalnelis—9 ir Pronckus—7 balsais.

Nutarta, kad kiekvienas delegatas, sugrįžęs į vietą, organizuotų lietuvius. Armijų pildomuosius komitetus turi vėliau organizuoti legalizuotas fronto vykdomasai Komitetas.

Lietuvos klausimu tarp kitų atstovų kalbėjo Babilius: „Gerbiemieji atstovai! Rodos kiekvienas mūsų vienodai jaučia, ko laukia mūsų brangi tėvynė Lietuva iš netolimos ateities, ko trokšta kiekvienas mūsų brolis, kaip čia Rusijoje, taip ir visoje Lietuvoje anapus durtuvų sienos. Mūs lietuvių tautos idealą aiškiai išreiškė Rusijos Lietuvių Seimas gegužės mėnesį Petrapily. Mūsų broliai, to Seimo atstovai aiškiai pasakė, kad Lietuva turi būti nepriklausoma demokratinė respublika. Štai rezoliucija, to Seimo priimta, dauguma balsu: (skaito Seimo nutarimą, kuris buvo atspausdintas »Santaroje«). Bet Seimo mažuma t. y. kairysis sparnas nesutiko su šia rezoliucija, atrasdamas, kad šis, aiškiai išreikštas, mūsų idealas, gali užgauti Rusijos demokratiją. Ir pataikaudami tai demokratijai, aklaik tikėdami jos apgarsintų obalsių šventybei nesutiko su Seimo dauguma; įsigilinę į menkus partivinius ginčus, nors principu ir sutikdami su mūsų tautiniu idealu—išėjo iš Seimo, suskaldė Seimą! Jie atidarė posėdžius, pasivadindami save Rusijos Lietuvių Demokratijos Seimu, priėmė tokią rezoliuciją (skaito tą rezoliuciją). Kaip matote draugai, ir ši rezoliucija pabrėžė Lietuvos nepriklausomybę, tai yra aišku, kad visi lietuviai trokšta tos brangios laisvės.

Nors tada mūsų kairiosios partijos ir pataikavo Rusijos demokratijai, nes tada ši demokratija buvo dar pajėga nors ir griuvanti, bet turinti vilties susitvarkyti, ir dėl to mūsų kairiosios partijos tikėjosi, kad draugai rusai savo spēka palaikys mūsų teisingus reikalavimus.

Bet dabar, kada rusų demokratijos eilės taip suskilo, kada ginkluoti jų tautiečiai tarp savęs pešas, kada atidarė nauji karo lauko frontai vidury Rusijos, negalima nieko laukti iš rusų demokratijos. Gerai pasakė Suomų laikraščiai prieš 5 mėnesius, kada Suomija pradėjo kalbėti apie nepriklausomybę: „Rusų tauta eina į pražūtį—ar gi ir mes eisime su jais?“. Taip ir mes lietuviai turim pasakyti dėl savo likimo, ir jokiū būdu nejungti savo ateities su Rusijos likimu.

Mes turim reikalauti Lietuvos nepriklausomybės dėl to, kad mes mylim laisvę. O pilną laisvę mūsų tauta teturės tik tada, kada Lietuva bus nepriklausoma ir niekadoms nebus tokios laisvės, jeigu Lietuva jeitų į kurią nors federatyvę respubliką, nors ir plačiausiomis teisėmis; tokioje respublikoje didesnė tauta visados turės žymios įtakos mažosiom.

Mes turim reikalauti nepriklausomybės dėl to, kad mes nekenčiame karo, kad mes nenorim, kad mūsų tėvynė, kada nors, po šio karo vėl būtų teriojama panašios audros. Aš tikiu, kad Lietuva atgavus nepriklausomybę, bus viso pasaulio neutralizuota; ir tada nė viena kaimynė valstybė negalės pulti Lietuvos, nes tokiū būdu ji laužytų tarptautines teises ir būtų kitų valstybių, pasirašiusių Lietuvos neutralitetą, už tai nubausta. Pavyzdžiui turim Belgiją, kur vokiečių Belgijos neutraliteto laužymą, visaisotoje Anglija.

Mums daug greičiau gresia karo pavojus, jeigu Lietuva priklausys Rusijai, ar Vokietijai, tada tie dvi valstybės susipykusios ir pradėjusios kariauti — terios Lietuvą, ir išeis, kad Vokietija su Rusija kariauja, o Lietuva kenčia taip, kaip dabar. Kada Lietuva bus nepriklausoma neutralė valstybė, tai, padėkim, Vokietija, norėdama pulti Rusiją, turės laužyti Lietuvos neutralitetą; už ką kaltininkas bus viso pasaulio nubaustas taip, kaip dabar už Belgijos neutraliteto laužymą.

Tokiu būdu Lietuva būdama nepriklausoma neutralė valstybė, bus geležiniai vartai tarp Rusijos ir Vokietijos, per kuriuos tiodvi valstybės negalės prieiti viena kitos pešti.

Mes lietuviai turim reikalauti nepriklausomybės, kad padėjus pasauliui baigti šią baltą skerdynę; nes mes savo reikalavimu sudarysime kompromisą Rusijai ir Vokietijai susitaikyti. Dabar jau beveik visa Lietuva užimta vokiečių kariuomenės, o Rusija jau neturi tiek pajėgų ir nesitiki išvartyti vokiečius iš Lietuvos; bet Rusijai sunku būtų šį kraštą palikti vokiečiams, nes iki šiol jie skaitė Lietuvą savo provincija. Taip pat ir vokiečiams, kaip lyg esantiems nugalėtojams, nesinorės palikti Lietuvą vel Rusijai ir tokiū būdu ateityje sustiprinti savo pėšą. Bet, kadangi šis karas visiems jau baltai nusibodo ir visi nori jį kuogreičiausia baigti, tai mes savo reikalavimu iškeliamo kompromisą principu: „nei tau — nei man!“ Juk Rusijai lengviau bus pripažinti Lietuvą nepriklausoma negu palikti ją Vokietijai, taip pat ir vokiečiams lengviau bus pripažinti Lietuvos nepriklausomybę, negu atiduoti ją Rusijai. Tokiu būdu bus sudarytas pamatas susitaikyti šiame fronte, o kai tai bus pasiekta, tai lengviau bus susitaikyti ir kituose frontuose, ir tokiū būdu greičiau prielsime prie visuotinos taikos.

Kiti sako, kad Lietuva būdama nedidelė valstybė visados turės pavojų būti užpulta vieno iš savo kaimynų ir pavergta; bet to ner ko bijo, nes kaip jau sakiau, Lietuva būdama nepriklausoma ir neutralizuota, bus saugoma viso pasaulio nuo tokio puolimo. Nes pasauliui rūpės palaikyti tarp valstybių lygsvara, dėl to, kad labiau sustiprėjusi viena iš valstybių pasakui nepultų kitų ir nepavergtų viso pasaulio. Tokiu būdu negalės pulti Lietuvos nei Vokietija nei Rusija, bijodamos viso pasaulio bausmės. Taip pat negalės pulti Lietuvos ir Lenkija, bet nuo jos, aš manau, mes ir patys galėsime apsiginti.

Kiti sako: mums neužteks inteligentinių pajėgų sutvarkyti valstybės gyvenimui. Čia mums nėra ko bijoti ir abejoti, nes pas mus inteligentų yra daug daugiau imant 0/0 normą visų gyventojų Lietuvoje ir Rusijoje. Iliustruoti šiam privesiu vieną ištrauktą iš J. Šlūpo straipsnio „Lietuvos/Latvijos Respublika“ — „Lietuvos Centro Komitetas nukent. dėl karo šelpti pradedamas pašalpos darbą teturėjo 65 rublius, o dabar per 2½ metų sugebėjo išleisti apšvietos ir pašalpos reikalams su viršum 14 milijonų rubl. Čia aiškiai matyti, kad be inteligentinių pajėgų tas milžiniškas darbas nebūtų buvęs atliktas.

Kiti sako, kad pas mus maža geležinkelių, žema stovi pramonė ir, kad papildyti šiuos trukumus, geriau esą jeiti su plačiomis teisėmis į Rusijos federatyvę respubliką. Bet man rodos, kad mes turėdami nepriklausomybę, kuo puikiausiai galėsime apseiti savo pajėgomis: Geležinkelių jau ir prieš karą buvo pušetinau Lietuvoje, einančių keliomis šakomis per visa mūsų šalį. Bet kaip Vilniaus pilis, tai didelis geležinkelių einančių į visas šalis centras, o per šį karą vokiečiai taip pat rodos padirbo nemaža geležinkelių ir plentų. Kas dėl pramonės—nors pas mus ji ir neaukščiausiai stovi, bet nėra ko bijoti: Lietuva žemdirbių šalis ir todėl duonos mums užteks—mes nebadausime.

mūsų sesutės moka dailiai verpti ir austi gražius čerkasus ir milus ir plonas drobeles—mes busime apsi-vilkę ir be manufaktūros prekių; mūsų visi broliai so-diečiai moka dirbti piglą ir praktingą avalynę t. y. kurpes: medžio padai odos peredkai — tokiu būdu mes busime apsiavę. O pagrižę visi į Lietuvą mokesime mes ir savo pramone sukurti kooperacijos pa-matais, nes vartotojų draugijos jau prieš karą buvo išsiplėtusios po visą Lietuvą; ir tokiu būdu mes apsi-saugosime nuo kapitalizmo jungo. Jeigu Lietuva bus nepriklausoma, tai mes pagrižę namo dirbsime mūsų tėvynės labui ir greitai atstatysime visus jos griu-vesius.

Kiti sako, kad iš ekonominio atžvilgio geriau esą būti didelėj valstijoj, kaip antai Amburgas, turėdamas nepriklausomybę, pats savo valia jėjo į Vokios valsti-jų sąjungą. Į tai aš atsakysiu — ir mes galesime taip padaryti, įsitikinę, kad taip yra naudingiau, bet dabar mes turim reikalauti ir gauti pilną nepriklausomybę!

Šiuo klausimu priimta ši rezoliucija: Suvažiavi-mas apsvarstęs tragingą Lietuvos padėtį, daugumu balsu (prieš 2) priėmė šia rezoliuciją:

1) Lietuva turi būti laisva.

2) Lietuvoj turi būti demokratinė valdžia — patys žmonės turi Lietuvą valdyti.

3) Tik Steigiamasis Lietuvos Susirinkimas gali spręsti Lietuvos valdymo formą, lygiai ir Lietuvos santykius su kaimynėmis tautomis bei valstybėmis.

4) Lietuvos ateities neturi teisės spręsti jokia valstybė pati viena.

5) Rusijos Steigiamasis Susirinkimas teturės pri-pažinti Lietuvų Tautai teisę spręsti Lietuvos valstybes gyvenimą Lietuvos Steigiamajam Susirinkime.

6) Kad Lietuvos klausimas yra tarptautinis klau-simas, taigi ir Lietuvos ateitis gali būti sprendžiama tik Tautų Taikos kongrese.

7) Į šią Tautų taikos kongresą turi būti kvie-čiami lygiomis teisėmis su kitų valstybių ir tautų at-stovais ir Lietuvų Tautos atstovai.

8) Šitame tautų taikos kongrese turi būti sujung-ta Didžioji ir Mažoji Lietuva, o taip gi, kad būtų prijungta ir Suvalkų gubernija.

9) Suvažiavimas nutarė reikalauti Laikinosios Valdžios ir Rusijos Respublikos Tarybos kuogreičiaus-iai aiškiai paskelbti Lietuvos nepriklausomybę, taip kaip ją paskelbė Lenkijai.

Šiuo baigėsi antrosios dienos Suvažiavimo po-sėdis.

(B. d.)

Raštų apžvalga.

Dr. Bertold Merwin. Legiony w boju 1914 (tom I ir II). Kraków. 1916.

Reikia mokėti akylai po pasaulį žvalgytis ir iš visko, kas pamatyta pasimokyti. Gi pasimokius, ar ką naujo patyrus nepašyškštauti ir su kitais žmonėmis pasidalyti, tai reiškia, parašyti apie tai, kas patirta, ar iš ko pasimokyta, į laikraščius, ar net ir visą atskirą knygą parašyti. Daug naudos iš to visiems galėtų būti, kad ne tas mūsų apsileidimas ir aptingimas.

O kam, ypač iš karių tarpo, nebūtų kuo su kitais pasidalyti!

Tuo žvilgsniu galėtumėm, kad ir iš dabartinio mūsų priešininko—lenkų—pasimokyti. Jei nei vieno žymesnio savo tautoje ir net neretai atskirų asmenų įvykio nepalieka neaprašę. Ir niekas jų nelaukia, kad kas ten aukščiau esantis be jų pasirūpintų. Tas aukš-tesnis pasirūpins, ar ne—o jis štai pats, ką matęs, ką gyvenęs, ką patyręs, smaukšt ir parašę.

Pačioje didžiojo karo pradžioje Austruose buvo leista kurti lenkams savo legionus. Jie, manydami, kad tokie legionai jų tautai gali į gerą išelti, tuo lei-dimu pasinaudojo ir savo legionus sukūrė. Juk ir mes, tą karą mačiusieji, girdėjome, kad tie jų legionai ne vieną sykį ir kartais ne bet kaip pasižymėjo. Lenkai apskritai mėgsta girtis, kartais net daug daugiau, negu ištikrųjų yra nusipelnę. Taigi ir apie tuos legionus buvo ir tebėra jų nemaža prirašyta. Tos dvi knygutės, kurias pradžioje paminėjau, įdomios tuo, kad jos yra parašytos daktaro, dalyvavusio minimų legionų kovose su rusais, kuris, nežiūrėdamas, jog tos kovos privalo būti ir buvo štabų aprašytos, pats sau susirašė visus tų kovų įspūdžius, pats nutraukė daug visokių iš legio-nų gyvenimo fotografijų, paskui tai visa, ramesniai valandėlei užėjus, sutvarkė, gražiau surašė, pridėjo pa-veikslų ir, štai, Lenkijos skaitytojai, turi dvi gražias knygutės apie savo karžygių veikimą. Ir Lenkijos ateities jaunuoliai turės iš ko ir pasimokyti ir savo tėvynės meilės pasisemti.

Daug gero mums padarytų, jei ne vienas mūsų karys panašiai ar dar geriau kaip pasielgtų. Pats to-kių Lenkuose knygų atsiradimo faktas mums tebūna pavyzdys. Gi atlikti tokį darbą mes galime ir saviškai.

Yra tokių dalykų tose knygoose, kaip kad išdidu-mo pažiūra į visus ne lenkus, kuri mums niekad ne-prigijo ir neprigys. Nes Lietuvių dvasiai tai priešinga. Lietuviai ir priešininko drąsumą, garbingumą, teisin-gumą gerbia. —ys.

Iš teatro srities.

Atsargos batalione, susitvėrus Kultūros ir Sviėti-mo Komisija ir be surengimo kareiviams mokyklos, knygyno, skaityklos ir klūbo, žymią vietą užėmė įvai-rūs vakarai, kurie it grybai po lietaus kuone kas sek-madienis pradėjo dygti. Žinoma, argi tik mokintis skai-tyti, rašyti, reikia ir pasilinksminti! Todel pravartu bus čia apie tuos vakarus šį-tą ir parašyti.

Nerašysiu apie vakarus įvykusius prieš užgavėnes arba užgavėnių metu, pakaks vien tik apie tuos, kurie įvykdinti gavėnioje.

Pirmutinis vakaras, taip vadinamas «Literatūros vakarėlis» buvo š. m. Vasario mėn. 20 dieną. Vaka-rėlis įvyko bataliono kareivių klūbe, į klūbą be atsar-gos bataliono kareivių, atvyko ir iš kitų vietos kariuo-menės dalių ir klūbas buvo pilnutėlis. Nėra ko ir be-norėti, nes bilietai buvo pigūs. Pradžią 8-tą valandą vakaro. N pulko orkestras sugriežė Lietuvos imną, keletą maršų ir t.t. Kareiviai domėjosi silpnai, nes klūbe yra bufetas, kuriame be užkandžio, arbatos, li-monado netrūko ir alučio, kuris daugelį priviliojo prie savęs. Orkestrui griežti baigus, padaryta kelioli-kos minučių pertrauka. Išymį kareivių dalis klausė atsidėję, bet rekojimas bufete, klausiantiems trukdė klausyti. N pulko orkestras griežia neblogai! Klūbe kol kas nesant įrengtos scenos, pastatyta keletas stalų, tai orkestrui ant jų užsirangius—scenos išvaizda men-ka ir daro nekoki įspūdi; juo labiau, jei orkestras ke-pures nuo galvos ne drįsta nuimti. Po pertraukos, Literatūros skyriaus svečias J. Andziulis skaitė iš Lie-tuvos istorijos apie lietuvių tautą, jos kilmę ir pasau-lin išsivystymą. Tvarka tuo laiku buvo blogesnė, ne-gu orkestrui griežiant. Žinoma, prie bufeto kareiviai šiek tiek pasidrašino. Po skaitymo padaryta vėl per-trauka ir po jos orkestras įvykdė keletą maršų ir iš-šaudies dainų — dainų vainikėlių, popuri. Jam baigus, minėtas svečias pasakė trumpą prakalbą, paliesdamas žuvusius karžygius ir lems pagerbti paprastą orkestro

sugriežti gedulių maršą, ką orkestras tuojau išpildė, o publika atsistojus klausė. Tiesa, tuo laikų kartais viešpataudavo tylą ir rodos tikrai jautelį ir vaizduotis galėjai, kaip brangūs yra mums tie Lietuvos sūnūs, kurie bekovodami mūsų ir mūsų tėvų labui, jau yra paguldę savo galvas ir ilsis įvairiose vietose, netik Lietuvoje, bet toli, toli pridengė juos svetima žemelė... Bet drąsiųjų bufeto mėgėjų balsai tą klausą ir vaizduotę dažnai nutraukdavo. Orkestrui baigus griežti žuvusiųjų maršą — vakarėlis baigėsi 10^{1/2} v. vakaro. Šis nors ir Literatūros vakarėlis, tačiau menkos įtakos darė į kareivius; žinoma bufeto mėgėjams kas kital. Nežinia, ar jau Kultūros ir Švietimo komisija negalėjo šį vakarėlį suruošti be bufeto? Koks čia ryšys Literatūros vakarėlio su bufetu? To dar matyti netekol! Jei jau taip tas bufetas yra garbus, tai reikalinga padaryti nors tinkama tvarka, kurios čia nebuvo. Suprantama, nors čia pradžia ir visko stoka, tačiau tvarkai palaikyti Kultūros ir Švietimo komisijai galimybė yra ir laiko nestoka.

Vasario m. 26 d. tam pačiame klūbe įvyko vėl šokis - tokis vakaras. Vietoj pradėti 7, — prasidėjo 9 val. vak. Visų pirmiausia N. pulko orkestras sugriežė keletą maršų ir dainelių; p. Gaigalienė padeklamavo keletą eilučių ir atsargos bataliono stygų orkestras pagriežė keletą veikeliukų, bet tik ne lietuviškų, daugiausiai rusiškų. Paprašius pagriežti šį-tą lietuviškai — atsakė nemokas. Tai tau Kultūra ir Švietimas. Tvarka šį kartą buvo šiek tiek geresnė, nes publikos maža, žinoma bufetinės! Rūkyti, rūkė kaip ir seniau. Kepurės nuo galvų retai nuslinkdavo, bet ką-gi ir benorėti, — jei scenoje orkestras atlieka savo programoje pažymėtą dalį užsidėjęs kėpures, tai ką jau kalbėti apie publiką!

Taip pat nestokavo publikoje ir „šaunių“ lietuvių žodelių... Vakaras baigėsi 11^{1/2} val. vakaro. Įspūdis menkas, bet Ats. batal. Kult. ir Švietimo komisijai deficito netrūksta. Iš kogi pelnys N. pulko orkestras?... Nesuprantama, kokiems plyniams Atsargos batal. Kultūros ir Švietimo komisija drįsta duoti pelnytį tam orkestrui, kuris maža tesirūpina saviesiems padėti ir pačiurpinęs 1-2 valandį, atlupa kiek jam patinka. Geriau būtų už tuos pinigus, kurie išmokami orkestrui, nupirkti kareiviams mokslo vadovėlių, arba šokia tokia dovanėlė, tasyk ir kareiviai pažinę mokslo svarbą, jaustųsi laimingesni ir turį naudą.

Vasario mėn. 27 d. Tilmanso salėje surengtas buvo vaidinimo ir muzikos vakaras. Pastatytas J. Pleirio keturių veiksmų komedija „Vagys“, be to, orkestro koncertinė dalis ir 2 gyvieji paveikslai. Veiklas yra gražus, bet jis tinkamai atlikti — toli šaukia. Iš artistų yra ir gali būti visai prityrusių. Gerai vaidino Karklėnis—Aras ir Abromas—Klišis. Nemietis—Sv. rūnas gal ir nesenai pradėjo vaidinti, bet vaidina vidutiniškai, iš jo ateltyje gali būti neblogas artistas. Morta—Ragana vaidina pakenčiamai, nesenai matyt turėjo laimės scenoje pasirodyti. Elzbieta—Gaigalienė, nors kartais nori ir turi būti rimta, tačiau į publiką pažvelgus—dantukus parodo; Elena—Našlaitė vaidino nekaip; viena, nevisai lietuvių kalbos moka, skubina, taip kad ir suflierius kartais posmų nesugaušo. Blogiausiai suvaidino Petro rolę—Žalgiris. Jo nors rolė netrūksta flegmatikumo, bet jau per daug. Kalba jis po nosim ir bailumą suvis parodyti nemoka, be to ir scenos estradoje vaikščioti reikėjo truputį pasimokinti. Per daug dažnai vartoja raide „S“, kuri tik skamba, salėje, kaip žnybančio žasino gerklė. Nors išsigandęs mąsto ir kalba kas reikalinga daryti, tačiau jo kalba už siūlo galo paėmus, nerasime jokio kirčio, visur tolyginė, it telefono viela. Be to, klausia silpna, nes suflierius daug garsiau kalba, negu jis. Žodžiu sakant, Petras suvis ne savo rolėje... Puikiausiai suvaidino

Jokūbo rolę—Žilvitis, jam nestoka nei drąsos, nei nusiminimo ir laiku jis moka juos reikšti. Pagaliau, kiek pastebėta, suvis publikai nesuprantamai ir sąmoningai, jis užmirštą maišą mokėjo atsinešti. Matyti jo pasirodymas scenoje ir kalba jam yra paprastas dalykas. Kad Ats. batal. turėtų daugiau tokių artistų, tai jau bet ir pasirodyti gėdos nebūtų, žodžiu sakant, veikalas suvaidintas vidutiniškai. Po vaidinimo padaryta keliolikos minučių pertrauka, per kurią griežė N. pulko orkestras. Po pertraukos II dalis t. y. Želigovskijada Vilniuje: „Juokų ir Dari“ paveikslas, kuris neįvyko. Delko—nežinia! Jo laiku atlikta 4-ta dalis t. y. Gyvasis „Karžygių kapinių“ paveikslas, kuris išrodė neblogai, o ypač, jog nedaug stokavo naturalumo. Vėliau orkestras atliko III dalį būtent: 1) Melanesom—Uvertiura — Bramano muzika. 2) Dainų rinkinėlis, popuri iš liaudies dainų — Gužo. 3) Šokis X. ir 4) Linksmumo valanda, maršas X. Šį paskutinį griežiant publika manė, kad išėjimo maršas ir žinodama jog šokių nebus (dalis net nepatenkinta) — saję apleido. Šiame vakare publikos buvo maža, viena, daug nutraukė į Karlių Klūbe statomą Keistutį, o antra, kad šokių nėra. Bilietai čia buvo brangūs. Esu tikras, kad Atsargos batalionas šiame vakare turėjo deficito daugiau negu vakar. Žinoma nėra ko ir benorėti, kad visuomet pasisektų. Jei rečiau vakarą surengus ir jį tinkamai apdirbus, tai ir publikai pažiūrėti būtų įdomiau ir deficito nebūtų. O dabar, kad ir kas sekma-dienis, bet tik šokia tokia pramogėlė. Gera! sako: „Daug kalbos — maža naudos“, „Tankiai mina, toli nenuėina!“. Pravartu būtų Atsargos bataliono Kultūros ir Švietimo komisijai rečiau rūpintis vakarais, o kreipti įpatingo domesio į kareivius, idant jie išmoktų velyk skaityti, rašyti, skaičiuoti, savo klūbe ar vakarėliose draudžiamoje vietoje nerūkyti, ir kėpures nusiimti!

Daugiau tobulymol...

J. Paežerietis.

1-jo Raitelių pulko vakaras-koncertas.

Š. m. kovo mėn. 4 d. Rotušės salėje 1-mojo Raitelių pulko štabas, pulko Kultūros ir Švietimo naudai surengė vakarą-koncertą.

Vakaras-koncertas vietoj pradėti 8^{1/2} val.—prasidėjo 9^{1/2} val. Žinoma, taip dažniausiai pas mus yra. Publikos buvo maža, tvarka gi—pavyzdinga. Koncertinė vakaro programa atlikta vidutiniškai, 11^{1/2} val. v. Nuo 11^{1/2} iki 5 val. ryto laikas paskirtas buvo šokiams, apie kuriuos pravartu bus tarti kokį žodį — kitą. Šokiams griežė pulko dūdų orkestras. Žaidimų, kurie taip mūsų tautos yra branginami ir maloniai jais gerisi svetimų valstybių tautos—nebuvo. Ką gi jau visko ir benorėti, juk kur būtų vieta ir laikas valsams, mazurkoms ir įvairiems kadriliams?!

• Neapsėjo ir be „garbingojo“ šyberio, kuris paliko mūsų šokėjus drąsesniais, be to, nemaža drąsos darė čia turiningas Rudolfo bufetas, nuo kurio pastiprinimų kai kurie karininkai eidami į namus nesurado savo šarvų (revolverio, diržo), o mergelės kašiošų ir šukučių...

Iš publikos buvo numatoma padaryti nors vieną žaidimų ratelį, bet tik klausyk, kaip persirišęs trispalviu raikščiu pažastį ir barškančiais ant batų pentiniais rėkia tvarkdarys: valsas, mazurka ir t. t.

Šokta tiek, kiek kam norėta; kai kurios mergelės net atsikvėpti negalėjo ir gaudė kvapą it Armijos dirbtuvių kalvės dumtuvės.

Sunkiai matyti uždirbami buvo pulko Kultūros ir Švietimo reikalams pinigai, kurių vargu daug kas nuo išlaidų likti galėjo?!

Laimė, kad vakaro-koncerto rengimo komisija „suprato“ padaryti šokių...

Žinoma, jei vakarą-koncertą rengusi būtų pulko Kultūros ir Švietimo komisija, tikimasi, kad dėl šokių ir žaidimų būtų pagalvojusi ir padariusi kitaip, bet kas jaunam per dienas raštinėj nusišėdėjusiam kareiviui rūpil... Iš Kultūros ir Švietimo komisijos narių nė vienas nėra įjėjęs į vakaro-koncerto rengimo komisiją.

5-tą val. šokiai balgėsi. Einant į namus, Didžiojoje Vilniaus gatvėje, girdėti buvo drąsių vakaro dalyvių Borodinos akordai, turbūt jautė, kad dar tik vakaro-koncerto pradžia...

Reikėtų pasistengti raiteliams rengiant vakarus-koncertus daugiau kreipti dėmesio į lietuviškumą, šokių naudingumą ir pagalvoti ar tikęs jiems (šokiams) gavėnioje laikas...

J. Paežerietis.

Kas klausia, tas neklysta.

Kla.

Kariuomenės įsakymu Nr. 30 § 16 draudžiama persiuvinėti rūbus ir pažymėta, kad raštininkai daugiausia vaikšto persiūtais rūbais. Tiesa, daug kas persisiūvo rūbus Kariuomenei įsakymo Nr. 436 § 1 nurodyta uniforma savo lėšomis; tai prašau paaiškinti, ar išpildžiusieji uniformos nustatymą nebus baudžiami, kaip pažymėta įsakyme Nr. 30 § 16, kad kaltininkai bus traukiami atsakomybėn?

Raštininkas Zagorskis.

Ats.

Jeigu kas persisiūvo su savo viršininko žinia, tai nebus baudžiamas; jeigu gi be jo žinios, tai pareis nuo viršininko, ar jis baus, ar ne. Visi įsakymai paprastai liečia tik dabartį ir ateitį, bet ne praeitį, taigi, kas persisiūvo prieš įsakymą Nr. 30, gal ir nebus baudžiamas, nes įsakyme nieko nepasakyta apie bausmę už praeitį, o tik įsakoma viršininkams žiūrėti, kad to nebūtų ateityje.

Re d.

Užsienių spauda.

Prancūzų laikraštis „Journal des Débats“ praneša, kad paskutiniame Vilniaus miesto tarybos posėdy nutarta siųsti pareiškimą Tautų sąjungai nuo visų tautų Vilniaus miesto gyventojų, kad jie nori prisidėti prie lenkų ir prašą pagreitinti plebiscitą.

— Kad miesto taryba galėjo taip nutarti, tai mes tikime, bet kiek žinome miesto gyventojų dauguma to nenori.

Vokiečių „Deutsche Allgemeine Zeitung“ praneša, kad dėl prancūzų lenkų sutarties prancūzai reorganizuoją lenkų armiją. Be to dar esanti padaryta sutartis su Rumunais. Rumunai puolant bolševikams Lenkus pridengsį jos dešinią sparną. Iš sutarties su Čeko Slovakais laukiama ne karo pagalba, bet tik kad jie praleistų prancūzų karo transportus pro Pragę. Yra gandų, kad Prancūzų-Lenkų sąjunga turėsianti galios ir atsitikus konfliktui su Vokiečiais.

Vokiečių „Deutsche Tageszeitung“ praneša, kad Belgrade nerimauja dėl Bulgarij prisirengimų. Bulgarijai, nežiūrėdami nutarimo Neuily turį 45.000 kariuomenės.

Paryžiaus „Rappel“ reiškia laimę, kad susidariusi Balkanuose padėtis pasibaigs karų ir Bulgarijai stengsis gauti laisva išėjimą į Aigejais jūrą.

Vokiečių „Der Morgen“ užjaučia ir gria Lietuvos valdžios nutarimą dėl plebiscito laiko.

Vokiečių „Frankfurter Zeitung“ rašo, kad paskutiniame susirinkime Maskvoje Trockis, kalbėdamas apie armijos padėtį, išsitarė, kad per paskutinius 6 mėnesius ji pagerėjusi. Karo technikos darbas kiek galima išstobulintas. Dėl nepadarytos sutarties su lenkais ateinantį pavasarį esą galima laukti visa ko. Jis neslepia padėties rimtumo. Bolševikai negali duoti Rusams tvarkos ir rimties, kol kaimynų valstybės esančios kapitalistinių idejų valdžioje. Ar rusuose kaip visur, ar visur kaip Rusuose. Ne taikos keliu jie pasieksią pastarosios hipotezės įvykimo, o tam reikalinga didelė ir stipri armija.

Laikraštis spėja, kad gali įvykti tarp Rumunų ir Lenkų, Prancūzų vadaujama karo sutartis prieš Tarybų Rusus.

Prancūzų „Journal des Débats“ praneša, kad Amerikos Čili valstybės valdžia duoda Krupui savo žemės pastatyti didelę ginklų fabriką su 500 milijonų markių kapitalu.

Žinios.

Lietuvoje.

Sveikinimas. Vyriausias Kariuomenės Vadas gavo tokį sveikinimą: Pirmo Alytaus skyriaus šaulių atstovų suvažiavimas — Sveikina Tamstą, Ponas Vade, savo pasiryžimu žūti visiems arba būti laisviems su sostine Vilnium nepriklausomos Lietuvos demokratinei respublikai.

Prezidiumas.

Estai pripažino Lietuvą de jure. Gautomis žiniomis Estai pripažino Lietuvos nepriklausomybę de jure šių metų kovo 3 d.

Plebescito nebus. Kaip praneša iš užsienių Tautų Sąjunga nutarusi nedaryti Vilniuje plebescito, o pavesti Lietuviams ir Lenkams susitarti patiem jai tarpininkaujant dėl visu ginčiamųjų sričių.

Užsieny.

Tarybų Rusuose, kaip praneša užsienių laikraščiai, esą neramu. Buvę sukilimų Petrapilyje ir Maskvoje. Trockis esąs kazokų lengvai sužeistas.

Lenkuose prasidėjo visuotinas darbininkų streikas. Pirmiausia nustoję dirbę geležinkelininkai.

Vokiečiai nesutiko mokėti Prancūzams Santarvės paskirtos pinigų sumos ir padarė savo priešpašūlymų. Santarvė atsisakė juos svarstyti ir griežtai pareikalavo, kad jie sutiktų mokėti, grasydami, nesutikus vokiečiams imtis griežtų priemonių prieš juos. Kol kas vokiečiai dar nieko į tai neatsakė. Kovo 8 d. Santarvė pradėjo karo veiksmus prieš vokiečius.

Oficialinė dalis.

Mano įsakymo 70 Nr. 1 § šiuo pakeičiu.

Pirmame punkte pažymėti sekmadieniai ir šventadieniai priskaitomi prie nedirbamų dienų.

Trečiame punkte išbraukiami žodžiai: „Kuriose ateina apie 12 val. tik skyrių viršininkai arba jiems nėsant jų padėjėjai ir atlieka skubtus reikalus“.

Visomis nedirbamomis dienomis privalo būti kiti viename skyriuje nuo 19 iki 13 valandų dirbantieji.

tis karininkas arba karo valdininkas bei valdininkas, kuris atlieka visus skubius reikalus.

Pastaba: Dežuravimas skyriuose neličia ir neatmaino iki šiol nustatyto dežuravimo visų nedarbo metu Generaliniam Štabe, Intendantūroje ir kit.

Kr. Ap. Mln. Įs. 3 Nr.

Skelbiu įsiteisėjusius Armijos Telsmo sprendimus karių bylose:

I. 1920 m. birželio mėn. 22 dieną 5 p. D. L. K. Keistučio pulko kareivis Stasys Abramavičius už nusidedamąjį darbą, įmatytą Baudž. Kod. 2 d. 581 str. (už vagystę) nubaustas 6 mėnesiais civilio kalėjimo, pakeičiant likusią sėdėti dviejų mėnesių bausmę, einant K. J. XXII kn. 8 str. priedu, kariniu kalėjimu su išdavomis pasak K. J. XXII kn. 52 str.

II. 1920 m. birželio mėn. 7 d. Nerikiuotės kuopos kareivis Petras Burauskas už nusidedamąjį darbą, įmatytą K. J. XXII kn. 161 str. (už vogimą, tarnybą einant) nubaustas 3 mėn. ir 2 savaitėm disciplinarių dalių.

III. 1920 m. birželio mėn. 11 d. kapitonas Pranas Jančevičius už nusidedamąjį darbą, įmatytą Baudž. Kod. 441 str. (už perdirbimą dokumentų) nubaustas 10 savaitių kalėjimo pakeičiant likusių 3 savaitių bausmę, einant K. J. XXII kn. 8 str. daboklės areštu su išdavomis pasak K. J. XXII kn. 52 str. Kapitono laipsnis atimtas.

IV. 1920 m. rugpiučio mėn. 2 d. 5 p. D. L. K. Keistučio pulko kareiviai: Steponas Romėika, Adolfas Ilinskis ir Alfonsas Šmitas už nusidedamąjį darbą, įmatytą B. K. 51 ir 581 str. (už vagystę) nubausti pirmieji du po 10 mėnesių ir 3 savaites ir trečiasis 7 mėn. ir 1 savaitę paprasto kalėjimo.

V. 1920 m. rugsėjo mėn. 9 d. Panevėžio komendantūros kareiviai: Motiejus Kėvinas ir Juozas Kazimėnas už nusidedamuosius darbus, įmatytus B. K. 51 ir 589 str. (už plėšimą) ir B. K. 51 ir 581 str. (už vagystę) nubausti po 2 metus sunkiųjų darbų (grasos) kalėjimo su išdavomis pasak B. K. 28 ir 30 str. Be to abu išmesti iš kariuomenės tarpo.

VI. 1920 m. rugsėjo mėn. 7 d. 4 pėst. pulko kareivis Villus Biliauskas už nusidedamąjį darbą, įmatytą K. J. XXII kn. p. a. 105 str. (už atsisakymą išpildyti Viršininko įsakymo) nubaustas 1 metais disciplinarių dalių su išdavomis pasak K. J. XXII kn. 52 str.

VII. 1920 m. spalio mėn. 5 d. Artilerijos pulko kareiviai Petras Mickus ir Juozas Vileikis už nusidedamąjį darbą, įmatytą del abiejų K. J. XXII kn. 161 str. (už vogimą tarnybą einant) nubausti po 4 mėnesius karinio kalėjimo.

VIII. 1920 m. spalio mėn. 8 d. Elektro-technikos bataliono kareivis Juozas Macijauskas už nusidedamąjį darbą, įmatytą B. K. 51, 441 ir 448 str. str. (už padirbimą ir vartojimą netikrų dokumentų kaip tikrus) nubaustas 1 mėnesių paprasto kalėjimo.

IX. 1920 m. spalio mėn. 26 d. 6 pėst. pulko kareiviai Kazys Giedraitis ir Zėlikas Slesoris už nusidedamąjį darbą, įmatytą pirmajam K. J. XXII kn. 1 d. 160 str. (už pavesto saugoti turto vogimą darbe pirmojo) ir antrajam B. K. 51 ir Karo Įst. 2 d. 160 str. (už bendrininkystę nusidedamajame), nubausti, pirmas 5 metais sunkiųjų darbų kalėjimo su išdavomis pasak B. K. 28, 29 ir 30 str. str. ir antras 16 mėnesių sunkiųjų darbų (grasos) kalėjimo. Be to 1920 m. spalio 26 dienos sprendimu kitoje Kazio Giedraitio byloje, kurioje jis nubaustas už nusidedamąjį darbą, įmatytą K. J. XXII kn. 134 str. (už pabėgimą iš kariuomenės) 4 metais, skaityti pražiotu pirmuoju sprendimu.

X. 1920 m. rugsėjo mėn. 1 d. Kauno suėmimo komiteto narys Juozapas Pšijaigauskas už nusidedamąjį darbą, įmatytą B. K. 3 d. 656 str. (už įkyšių ėmimą) nubaustas 2 metais sunkiųjų darbų kalėjimo su išdavomis pasak B. K. 28 ir 30 str. str., Vaclovas Solovėjus toje pat byloje išteisintas.

XI. 1920 m. rugsėjo mėn. 10 d. Panevėžio komendantūros kareiviai: Stasys Palaima, Juozas Masionis ir Petras Raila, už nusidedamąjį darbą, įmatytą Palaimai B. K. 2 d. 657 str. (išveržimas kyšio) ir Masioniui ir Railai B. K. 51 ir 2 d. 657 str. (už to darbo bendrininkystę), nubausti: Palaima 8 mėnesiais, Masionis 6 mėnesiais ir Raila 4 mėnesiais civilio kalėjimo.

XII. 1920 m. rugsėjo mėn. 2 d. karininkas Antanas Gruzdis už nusidedamuosius darbus, įmatytus: pirmąjį B. K. 591 ir 595 str. str., antrą K. J. XXII kn. 185, 147 ir 190 str. str. ir trečiąjį B. K. 440, 448 ir K. J. XXII kn. 128, 130 ir 133 str. str. nubaustas 2 metams sunkiųjų darbų (grasos) kalėjimo su išdavomis pasak B. K. 28 ir 30 str. str. Be to išmestas iš kariuomenės tarpo.

XIII. 1920 m. lapkričio mėn. 4 d. 6 pėst. pulko kareivis Motiejus Rimkus už nusidedamąjį darbą, įmatytą, K. J. XXII kn. 136 str. (už pabėgimą priešininko akyvazdoje) nubaustas 2 metais disciplinarių dalių su išdavomis pasak K. J. XXII kn. 27 ir 52 str. str. Atlikimas busmės atidėtas, einant K. J. XXII kn. priedo IX p. 1 prie 1412 str.

XIV. 1920 m. spalio mėn. 6 d. Baltgudžių bataliono kareivai Aleksandras Ramanauskas, Stasys Šablevičius ir Mečislovas Butovtas už nusidedamąjį darbą, įmatytą visiems B. K. 51 4 d. 650 ir 5 p. 589 str. str. (už neteisėtą kratą ir plėšimą) nubausti po 2 metus sunkiųjų darbų kalėjimo su išdavomis pasak B. K. 28 ir 30 str. str. ir išmesti visi trys iš kariuomenės tarpo.

XV. 1920 m. spalio mėn. 28 d. Rokiškio komendantūros kareiviai: Romualdas Šaltis ir Michailas Laškovas ir pil. Vladas, Silvestras, Karolina Ilginai ir Juozas Lapkauskas, už nusidedamąjį darbą, įmatytą Šalčiui B. K. 51 ir K. J. XXII kn. 2 d. 160 str. (už vogimą pavesto saugoti turto), Laškovui B. K. 51 ir 3 p. 582 str. (už vogimą turto iš valdžios sandėlio) Vladui, Silvestrui ir Karolinai Ilginams ir Juozui Lapkauskui B. K. 2 d. 616 str. (už pirkimą vogtų daiktų ir vertimasi jais) nubausti: Romualdas Šaltis 3 metais sunkiųjų darbų (grasos) kalėjimo su išdavomis pasak B. K. 28 ir 30 str. Michailas Laškovas 1 metais kalėjimo, Vladas, Silvestras ir Karolina Ilginai ir Juozas Lapkauskas po 4 mėnesius kalėjimo. Be to Romualdas Šaltis išmestas ir kariuomenės tarpo.

XVI. 1920 m. rugsėjo mėn. 6 d. Kauno stoties kom-ros kareiviai: Stasys Kirka, Juozas Justinavičius ir Pranas Konikovas už nusidedamuosius darbus, įmatytus visiems B. K. 51 ir 3 p. 581 str., o del Kirkos dar ir K. J. XXII kn. papildyme 133 str. („L. K.“ Įsak. 231 Nr.) (už vogimą, o Kirka dar už pasikėsinimą pabėgti iš kariuomenės) nubausti: Kirka 1 metais, Justinavičius 1 metais ir 4 mėnesiais kalėjimo ir Korinkovas 2 metais sunkiųjų darbų kalėjimo su išdavomis pasak B. K. 28 ir 30 str. str. Be to visi trys išmesti iš kariuomenės tarpo.

Įs. Kar. 34 Nr.

Tiksliai atsiskaityti su Gelžkelių Valdyba už karių važinėjamą gelžkeliais ir garlaiviais ir išvengti neteisėto perdavimo „kariškiams keliauti leidimų“ kitiems asmenims įsakau:

1. Dalių vadams bei viršininkams išdavinėti „kariškiams keliauti leidimus“ tik pridėjus dalies antspaudą kaip ant leidimo, taip ir ant jo palaikos visuose nurodytose vietose. (Antspauda pridedama tik pasirašus dalies vadui ir adjutantui arba raštvedžiui). Generalio Štabo Technikos skyriaus antspauda pridedama, kaip ir pirmiau, ant perpiovimo tarp leidimo ir jo palaikos. Be tų antspaudų „kariškiams keliauti leidimai“ skaitomi netikrais ir gelžkelių kasose biletais pakeičiami nebus.

2. Papildantis „įsakymą Kariuomenėi“ 245a Nr. 6 Š, pakartodamas įsakau — išduodant „kariškiams keliauti leidimus“, kelionės liūdyme būtina pažymėti, kad išduotas „kariškiams keliauti leidimas“ toks tai N arba tokie tai NN ir nuo kurios iki kurios stoties.

Pastaba. Nesant galimybės išduoti „kariškiams keliauti leidimą“ dalyje, apie tai būtina turi būti pažymėta kelionės liūdyme.

3. Kuomet kelionės liūdyme negalima įrašyti žinių apie išduotą „kariškiams keliauti leidimą“ (slapta komandiruotė) tam tikslui turi būti išduodamas atskiras liūdymas.

4. Stočių ir ruožų karo komendantai bei dalių vadai, išduodami „kariškiams keliauti leidimus“ kitos dalies kariui, jo liūdyme būtina pažymėti, kad išduotas „kariškiams keliauti leidimas“ toks Nr. ir nuo tokios iki tokios stoties, ką ir patvirtina savo parašu ir antspaudu.

5. Visi gelžkelių kasininkai reikalauja nuo kario išduoto kelionės liūdymo ir, tik liūdymo pažymėjimams atatikus „kariškiams keliauti leidimui“ pakeičia leidimą gelžkelio bilietu, ant kelionės liūdymo būtina stato išduoto bilieto numerį, o ant „kariškiams keliauti lei-

dimo“ — pakeitimo laiką liūdymo pažymėjimams nesutikus su „kariškiams keliauti leidimu“, kasininkas neturi teisės pakeisti jį bilietu.

Pastaba. Nustatyta šiame paragrafe tvarka neliečia vyresnių viršininkų bei vadų, kuriems išduotas iš Technikos skyriaus pastovus liūdymas, kuriuo leidžiama „kariškiams keliauti leidimus“ pakeisti bilietais, nereikalaujant kelionės liūdymo.
J. K. 35 N.

Kariui pametusiam „kariškiams keliauti leidimą“ arba gelžkelio bilietą, pamesto vietoj naujas „kariškiams keliauti leidimas“ neišduodamas, ir jis privalo važiuoti savo lėšomis.
J. K. 35 N.

Redakcijos atsakymai.

Frenkeliui. Tamstos klausimas kol kas dar Seimo neišspręstas, todėl ir negalime atsakyti.

Veronikai Grabokėtienei. Kadangi mes nežinome kam Tamstos tą siuntinį siuntete, tai negalime žinoti, ar jis gautas. Klausk, Tamsta, ten, kur jis siųstas. „Kario“ redakcija jokių dovanų negauna.

Antanui Janickui. Paduokit skundą savo viršininkui.

P. Misiūnui. Kol kas ne.

Buteikiui Petru. Kreipkis, Tamsta, į savo apskrities žemės ūkio įgaliotinį.

Jakui Jonui. Tamstos klausimo nesupratome.

S. K. Eileraštis netinka.

Visur reikalaukit arba
patys išsirašykit
PAVEIKSLUOTĄ LAIKRAŠTĮ

ATSPINDŽIAI

Juose paveikalais nušviečiama:

- 1) armijos gyvenimas ir veikimas,
- 2) svarbesni Valstybės gyvenimo atsitikimai,
- 3) Lietuvos ir kitų kraštų gamta.

Be to, ten rasit ir geresnių dailės raštų.

KAINA: metams (12 Nr.) 35 auks., vienam numeriui 4 auks.

ADRESAS: Kaunas, Generalis Štabas,
„ATSPINDŽIŲ“ Administracijai.

Dar galima užsisakyti
1921 metams

„KARI“

Jis nušviečia mūsų armijos gyvenimą ir darbuotę.

Jis duoda daug naudingų patarimų kariuomenės reikaluose.

Jis suteikia žinių apie kitų valstybių armijas.

Jis parodo mūsų priešų karines pajėgas ir ieško kelių joms nugalėti.

Jis neša kareiviams mokslą, duoda jiems dailės raštų.

Todel kiekvienas pilietis, kovojęs dėl Lietuvos nepriklausomybės, privalo skaityti „KARI“.

Leidžia G. Št. Literatūros skyrius.

Redaguoja Periodinių raštų Redakcija.

Lietuvos Valstybės spaustuvė. Kaunas, Totorių gatvė Nr. 14.

89.391019